

Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie

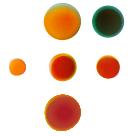
De fysiotherapeuten van Nederland

KNGF Beroepskolom

Omschrijving van het beroep en de werkgebieden
van de fysiotherapeut en de daarbij behorende opleidingen

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Context	4
Doel van de Beroepskolom	4
Samenhang Beroepskolom en Beroepsprofiel	5
Leeswijzer	5
1 Toegang tot het beroep fysiotherapeut	6
1.1 De fysiotherapeut	6
1.2 Opleidingseisen	6
1.3 Wettelijk kader	7
2 Professionele ontwikkeling	8
2.1 Vormen van professionele ontwikkeling	8
2.2 Focus van professionele ontwikkeling	8
3 Geformaliseerde beroepsuitoefeningen	10
3.1 De fysiotherapeut	10
3.2 De fysiotherapeut met aantekening	10
3.3 De verbijzonderd fysiotherapeut	12
3.4 Een overzicht van de beroepsuitoefeningen	13
4 Het vakgebied fysiotherapie en de maatschappelijke context	14
4.1 Fysiotherapeuten die (deels) buiten het vakgebied fysiotherapie werken	14
4.2 Functies/beroepen die een bijdrage leveren aan (de ontwikkeling van) het vakgebied fysiotherapie	14
4.3 De context rondom het vakgebied fysiotherapie	15
5 Ontwikkelingen	16
5.1 Ontwikkeling in specialisaties	16
5.2 Bachelor-master niveau	16
5.3 Flexibilisering onderwijs	17
5.4 Taakherschikking en taakdelegatie	17
5.5 Zorg in samenwerking met en dicht bij de patiënt	19
Toelichting	20
1 Kader project Herijking Beroepskolom	20
2 Procesbeschrijving	20
3 Visie Vertrouwen in Beweging	22
4 Historie en kengetallen fysiotherapie	23
5 Diplomagraad fysiotherapeut	25
6 Het European Qualifications Framework (EQF)	25
7 Mogelijkheden tot professionele ontwikkeling	27
8 Overige registraties	28
9 Verbijzonderingen en aantekeningenregisters	29
Referenties	30

Inleiding

Context

Op de Algemene Ledenvergadering KNGF van 22 november 2018 is de visie Vertrouwen in Beweging (KNGF, 2018b) vastgesteld. Een visie op de fysiotherapie en het beroep van de fysiotherapeut. Zodat de fysiotherapeut ook in de toekomst zorgvragers van zo goed mogelijke zorg kan voorzien en kan ondersteunen bij het bewegend functioneren. Deze visie beschrijft de noodzaak voor een fysiotherapeut om tijdens de hele carrière aandacht te blijven besteden aan de eigen professionele ontwikkeling. Daarnaast heeft de fysiotherapeut – onafhankelijk van de opleiding – oog voor samenwerking, innovaties en onderzoek. De ontwikkeling van het vakgebied fysiotherapie heeft consequenties voor de rollen, taken en inhoud van het beroep van de fysiotherapeut en de opleidingen tot fysiotherapeut. Variëteit in expertise en uitvoeringsbekwaamheid tussen fysiotherapeuten moet aansluiten bij de ontwikkelingen in de toekomstige zorgvraag (KNGF, 2018b). Om de juiste zorg bereikbaar te maken, maken we de variëteit in expertise inzichtelijk voor de patiënt, beroepsgroep, (zorg)professionals en andere stakeholders. Een heldere, herijkte structuur van de Beroepskolom en daarvan afgeleide Beroepsprofielen dragen bij aan deze inzichtelijkheid.

In het Uitvoeringsplan visie 2025 (KNGF, 2019c) staat beschreven welke activiteiten nodig zijn om het beroep van de fysiotherapeut richting 2025 te ontwikkelen conform de visie Vertrouwen in Beweging (KNGF, 2018b). Het opleveren van een herijking van de Visie op de Beroepskolom 2010 (KNGF, 2010) is een van die activiteiten. Dit document bevat de hernieuwde structuur van de Beroepskolom die past bij het beroep van de fysiotherapeut en het vakgebied fysiotherapie richting 2025.

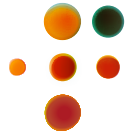
Voor meer informatie over het kader project Herijking Beroepskolom, het proces, Visie vertrouwen in beweging: zie Toelichting 1 t/m 3.

Doel van de Beroepskolom

Het doel van de Beroepskolom is om fysiotherapeuten, onderwijsinstellingen, patiënten^a, andere zorgprofessionals en stakeholders inzicht te geven in het beroep van de fysiotherapeut, de gebieden waarbinnen de fysiotherapeut kan werken en de daarbij behorende opleidingen. Het zorglandschap verandert snel. Dit vraagt om een Beroepskolom die enerzijds duurzaam is en anderzijds de mogelijkheid biedt in te spelen op veranderingen. Continue beroepsontwikkeling zorgt voor kwaliteit van de fysiotherapeutische zorg. De Beroepskolom doet daarbij recht aan de diversiteit in het vakgebied.

Met deze Beroepskolom is een document samengesteld dat de basis van het beroep van de fysiotherapeut schetst. Daarnaast schetst het de basis van de functies/beroepen die een bijdrage leveren aan (de ontwikkeling van) het vakgebied fysiotherapie en van de fysiotherapeuten die

^a Waar in dit document 'patiënt' staat, kan ook 'cliënt' worden gelezen.

(deels) buiten het vakgebied fysiotherapie werken. Ook schetst dit document de mogelijkheden tot professionele ontwikkeling in beeld en beschrijft het de (toekomstige) ontwikkelingen die impact kunnen hebben op de geschetste beroepskolom.

Samenhang Beroepskolom en Beroepsprofiel

De Beroepskolom vormt de basis voor de Beroepsprofielen binnen de fysiotherapie. Het maakt naast de Beroepscode en het Beroepsprofiel deel uit van de 'standaard/norm van het beroep fysiotherapie' (Beroepsstandaarden/Beroepsnormen). De Beroepskolom omschrijft het raamwerk van het beroep van de fysiotherapeut en toont met de verschillende beroepsuitoefeningen de breedte van het vak. De Beroepskolom laat zien wat het beroep van de fysiotherapeut inhoudt en wat professionals moeten doen om tot een bepaald profiel te komen en zichzelf te ontwikkelen. Beroepsprofielen beschrijven de inhoud van het beroep en de specifieke competenties die daarbij horen.

Leeswijzer

Hoe ziet De Beroepskolom eruit? In het eerste deel (hoofdstukken 1 t/m 4) word je vanuit de kern van het beroep van de fysiotherapeut meegenomen naar de stappen die je als professional kunt zetten, zowel in het vakgebied als in de maatschappelijke context. Dit eerste deel bestaat achtereenvolgens uit:

- Hoofdstuk 1: Toegang tot het beroep fysiotherapeut;
- Hoofdstuk 2: Professionele ontwikkeling;
- Hoofdstuk 3: Geformaliseerde beroepsuitoefeningen;
- Hoofdstuk 4: Het vakgebied fysiotherapie en de maatschappelijke context.

In hoofdstuk 5 lees je tenslotte over de ontwikkelingen die genoemd zijn in het ontwikkeltraject van de Beroepskolom. Welke impact deze ontwikkelingen krijgen, is tijdens het schrijven nog onvoldoende duidelijk.

Je leest bij de verschillende hoofdstukken verwijzingen naar de toelichting. In deze toelichting wordt er dieper in gegaan op het onderwerp. De toelichting vind je aan het einde van het document.

1 Toegang tot het beroep fysiotherapeut

Dit hoofdstuk definieert de kern van het beroep fysiotherapeut. Daarnaast geeft het inzicht in de opleidingseisen en beschrijft het de wettelijke kaders van de toegang tot het beroep.

1.1 De fysiotherapeut

Bewegen is niet voor iedereen een vanzelfsprekendheid. Zo goed mogelijk bewegen draagt bij aan optimaal functioneren, participatie, zelfredzaamheid en beperking van zorgkosten. Fysiotherapie ondersteunt patiënten om in beweging te komen en te blijven op een manier die bij hen past. Dit gebeurt in samenspraak met degene die om ondersteuning vraagt en met oog voor de samenhang met eventuele andere vraagstukken in het leven van deze patiënt. Daarbij werkt de fysiotherapeut met hoofd, hart en handen. De fysiotherapeut komt in beeld als bewegen niet meer vanzelfsprekend is: bij dreigende of bestaande gezondheidsproblemen die te maken hebben met het bewegend functioneren. De fysiotherapie is een specialistische professie met als expertise het bewegend functioneren. Fysiotherapie biedt ondersteuning op maat bij het stimuleren, hervinden, behouden en/of optimaliseren van het bewegend functioneren. De fysiotherapeut houdt hierbij rekening met de behoefte, de mogelijkheden en het gezondheidsgedrag van de unieke mens. In Nederland staan begin 2021 36.000 fysiotherapeuten geregistreerd (CIBG, 2021).

Voor inzicht in de historie en kengetallen van het beroep: zie Toelichting 4.

1.2 Opleidingseisen

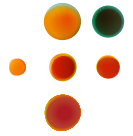
Om de kwaliteit van het beroep van de fysiotherapeut te borgen zijn opleidingen, kwaliteitsregisters, beroepsstandaarden en (wettelijke) kaders belangrijke instrumenten. Bekwaamheden en bevoegdheden komen daarin samen. De opleiding die recht geeft op de beschermde titel van fysiotherapeut, is de bacheloropleiding Fysiotherapie. Deze opleiding moet geaccrediteerd zijn door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) en opgenomen in het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO-register). Instromen in deze opleiding kan vanuit de middelbare school (havo of vwo), een middelbare beroepsopleiding (mbo-4) of vanuit een andere hbo- of wo-opleiding^b.

Toelichting diplomagraad en EQF

De diplomagraden geven inzicht in de mogelijkheden tot doorstroom, bijvoorbeeld van bachelor naar master. Hierbij wordt sinds de invoering van de bachelor-masterstructuur (BAMA) geen onderscheid meer gemaakt in (diploma)graadtitels op diploma's tussen hbo-instellingen en universiteiten. Dit is in lijn met de gemaakte Europese afspraken (European Ministers of Education, 1999).

De diplomagraden zijn gekoppeld aan EQF-niveau. Het European Qualifications Framework (EQF), in het Nederlands ook wel Europees kwalificatiekader (EKK) genoemd, is opgesteld om vergelijking

^b Potentiële studenten die niet aan de benodigde instroomseisen voldoen en ouder zijn dan 21 jaar, kunnen gebruikmaken van de 21+ regeling. Via een toelatingstoets/-gesprek kunnen zij dan aantonen dat ze toch toelaatbaar zijn.

tussen onderwijssystemen en eindkwalificaties van verschillende landen binnen Europa mogelijk te maken (Commissie, 2018). De EQF-niveaus zijn ook gekoppeld aan diplomagraden. Zo is een bachelordiploma op EQF-niveau 6, een masterdiploma op EQF-niveau 7 en een PhD op EQF-niveau 8.

Voor meer informatie over diplomagraad en het EQF-systeem met de kennis, vaardigheden, verantwoordelijkheid en zelfstandigheid van de niveaus 6, 7 en 8: zie Toelichting 5 en 6.

1.3 Wettelijk kader

'Fysiotherapeut' is een beschermde beroepstitel. Het beroep staat in de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG) geregistreerd als artikel 3-beroep (Wet BIG, 1993). De Wet BIG is een kwaliteitswet ter bescherming van patiënten en heeft als doel:

- Het bevorderen en het bewaken van de kwaliteit van de beroepsuitoefening;
- Het beschermen van de patiënt tegen ondeskundig en onzorgvuldig handelen door beroepsbeoefenaren in de individuele gezondheidszorg.

De Wet BIG verdeelt beroepen die onder deze wet vallen in drie groepen volgens hun wettelijke artikelnummer: artikel 3-, 14 (specialismen), 34- en artikel 36a-(experimenteer)beroepen. Onder de artikel 3-beroepen van de Wet BIG heeft de fysiotherapeut een wettelijk beschermde beroepstitel. De fysiotherapeut moet zich registreren (en vijfjaarlijks herregistreren) in het BIG-register en valt onder het wettelijk tuchtrecht. Om als fysiotherapeut toegelaten te worden tot het BIG-register, moet je een diploma hebben van een opleiding tot fysiotherapeut dat is opgenomen in het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (zie tabel 1). Dit diploma moet voldoen aan de in algemene maatregel van bestuur geformuleerde eisen. Voor de vijfjaarlijkse herregistratie in het BIG-register, is de belangrijkste eis de werkervaringseis.

In hoofdstuk 3 lees je meer over de fysiotherapeut als beroepsbeoefenaar, inclusief het bijbehorende kwaliteitsregister.

Tabel 1 Opleidingseisen voor toegang tot beroep fysiotherapeut

Beroeps- uitoefening	Wettelijk kader	Minimale* diplomagraad toegang	EQF-niveau van diplomagraad (minimaal)	Opleiding voor toegang tot register
 Fysiotherapeut	Artikel 3 Wet BIG	Bachelor*	6	Bachelor, conform eisen BIG

* De minimale diplomagraad voor toegang tot de betreffende beroepsuitoefening is weergegeven. Een hogere diplomagraad is ook mogelijk, zoals bijvoorbeeld geldt voor master-opgeleide fysiotherapeuten (EQF 7) of fysiotherapeuten met een PhD (EQF 8).

2 Professionele ontwikkeling

Door het snel veranderende zorglandschap en de context waarin de fysiotherapeut werkt, neemt de noodzaak tot continue professionele ontwikkeling toe. Verdere professionele ontwikkeling vindt plaats door opleidingen, bij- en nascholing en doordat de fysiotherapeut zich ontwikkelt in het werk. Met de ontwikkeling van kennis, vaardigheden en attitudes neemt de (vak) bekwaamheid^c toe. Binnen de fysiotherapie is professionele ontwikkeling een vaste waarde. Dit zie je onder meer terug in het belang dat wordt toegekend aan kwaliteitsborging. Deze kwaliteitsborging is bijvoorbeeld ingericht met het systeem van deskundigheidsbevordering in het Kwaliteitsregister Fysiotherapie Nederland (KRF NL).

2.1 Vormen van professionele ontwikkeling

Elke professional kan zijn/haar eigen pad kiezen met de vormen die daarbij het beste passen om zichzelf professioneel te ontwikkelen. Deze vormen zijn zeer divers. Zo kunnen professionals kiezen voor het volgen van opleidingen, cursussen, workshops, lezingen, blended- en/of e-learnings (georganiseerde leeractiviteiten). Ook kunnen ze zich verder ontwikkelen in en tijdens het werk zelf of door te leren van anderen, bijvoorbeeld via reflectie, (intervisie) gesprekken, (collegiaal) overleg, coaching en feedback.

Wanneer een professional een (vervolg)opleiding wil doen, kan hij of zij kiezen voor een (NVAO-geaccrediteerde) opleiding die opleidt tot een hoger EQF-niveau / hogere diploma graad. Zo kan een bachelor-opgeleide fysiotherapeut zich verder ontwikkelen met een masteropleiding (EQF 7). Een master-opgeleide fysiotherapeut kan zich verder ontwikkelen met een PhD (EQF 8). Binnen de fysiotherapie zijn diverse masteropleidingen en PhD-trajecten. Er zijn zowel masteropleidingen met een meer generiek als met een meer specifiek karakter.

Voorbeelden van de genoemde vormen tot professionele ontwikkeling: zie Toelichting 7.

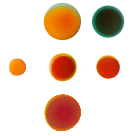
2.2 Focus van professionele ontwikkeling

Het vakgebied van de fysiotherapie is breed en divers. Hierdoor is en blijft onder fysiotherapeuten diversiteit en variëteit in expertise en bekwaamheid nodig. Fysiotherapeuten kiezen hun eigen pad en dus hun eigen focus in hun professionele ontwikkeling.

Sommige fysiotherapeuten kiezen ervoor om zich zo te ontwikkelen dat zij de breedte van het veld goed kunnen overzien, bijvoorbeeld door op een groot aantal verschillende aspecten bij- en nascholing te volgen. Anderen kiezen ervoor om zich meer te ontwikkelen op een specifiek (expertise) gebied. Beide richtingen zijn waardevol voor het vakgebied van de fysiotherapeut en de zorgverlening aan patiënten. Uiteraard is het mogelijk beide focussen te combineren of af te wisselen.

^c Onder 'bekwaamheid' verstaan we het beschikken over de juiste competenties die nodig zijn om adequaat te handelen in kenmerkende werksituaties.

Het is belangrijk dat er fysiotherapeuten zijn die de breedte van het vak goed kennen. En het is ook belangrijk dat er fysiotherapeuten zijn die zich verdiept hebben in specifieke onderdelen van het vakgebied. Op het gebied van de professionele ontwikkeling van de fysiotherapeut zijn allerlei paden en combinaties mogelijk. Waar het om gaat, is dat de patiënt de juiste zorg krijgt: bij een fysiotherapeut met de juiste expertise, al dan niet verbijzonderd, of bij een andere zorgprofessional.

3 Geformaliseerde beroepsuitoefeningen

De BIG-geregistreerde fysiotherapeut vormt de basis van waaruit de fysiotherapeut zich op verschillende manieren verder kan ontwikkelen. Daarbij kiest de fysiotherapeut zijn eigen pad en is vrij om al dan niet een geformaliseerde ontwikkelingsrichting te kiezen. Met 'geformaliseerd' wordt bedoeld: als zodanig bekrachtigd door de Algemene Ledenvergadering van het KNGF. Het KNGF onderscheidt twee geformaliseerde beroepsuitoefeningen: de fysiotherapeut met aantekening (zie paragraaf 3.2) en de verbijzonderd fysiotherapeut (zie paragraaf 3.3). Aan beide geformaliseerde beroepsuitoefeningen is een kwaliteitsregister gekoppeld.

Kwaliteitsregisters

Het KNGF heeft als een van de statutaire doelen 'zorg te dragen voor het bevorderen en bewaken van de kwaliteit van de beroepsuitoefening en de wetenschapsbeoefening op het gebied van de fysiotherapie'. Dit doet het KNGF onder meer door het in stand houden van een kwaliteitsregister (KNGF, 2019a). In het Kwaliteitsregister Fysiotherapie Nederland (KRF NL) onderscheidt het KNGF drie soorten registers, gekoppeld aan de genoemde beroepsuitoefeningen: het Basisregister Algemeen Fysiotherapeut, de deelregisters (verbijzonderingen) en de aantekeningenregisters. Deze registers worden in de volgende paragrafen uitgelegd. De registratie- en herregistratie-eisen voor de verschillende registers staan in het KNGF-Reglement KRFNL (KNGF, 2018a) en het Beleidsdocument KRF NL (KNGF, 2019a).

Naast de genoemde kwaliteitsregisters die geformaliseerd zijn binnen het KNGF zijn er nog andere registraties: zie Toelichting 8.

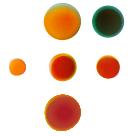
3.1 De fysiotherapeut

De professional die als fysiotherapeut is geregistreerd in het BIG-register (artikel 3) en daarmee de beschermde beroepstitel 'fysiotherapeut' mag voeren, vormt de basis van het beroep. Vandaaruit kan de professional zich op basis van eigen interesses en voorkeuren verder ontwikkelen. Voor de geformaliseerde beroepsuitoefeningen 'fysiotherapeut met aantekening' en 'verbijzonderd fysiotherapeut' is registratie als fysiotherapeut een vereiste.

In het Beroepsprofiel Fysiotherapeut wordt het beroep van de fysiotherapeut en de uitoefening ervan verder beschreven.

3.2 De fysiotherapeut met aantekening

Een fysiotherapeut met aantekening is een fysiotherapeut die beschikt over specifieke competenties die nodig zijn om te kunnen werken met patiënten met een specifieke aandoening, uit een specifieke doelgroep of in een specifieke context.

Deze competenties^d zijn aanvullend/verdiepend op kennis die tijdens de initiële opleiding is verworven. De specifieke competenties van de fysiotherapeut met aantekening staan beschreven in de betreffende Beroepsprofielen. Deze sluiten aan op het Beroepsprofiel Fysiotherapeut (zie tabel 2 aantekeningenregisters).

Tabel 2 Aantekeningenregisters (KNGF, 2018a)

Arbeidsfysiotherapie
Oedeem fysiotherapeut

Voor meer informatie: zie Toelichting 9.

Een aantekeningenregister geeft een fysiotherapeut de gelegenheid zich te laten registreren als fysiotherapeut met aantekening. Voor toegang tot zo'n aantekeningenregister is het volgen van een aanvullende erkende^e post-hbo-opleiding noodzakelijk. Vaak is dit een parttime-opleiding van ongeveer een jaar. Aan deze opleidingen is geen nieuwe diplomagraad gekoppeld; ze leiden niet op tot een hoger European Qualifications Framework (EQF)-niveau (zie tabel 3).

Tabel 3 Opleidingseisen voor toegang tot fysiotherapeut met aantekening

Beroeps- uitoefening	Wettelijk kader	Minimale* diplomagraad toegang	EQF-niveau van diplomagraad (minimaal)	Opleiding voor toegang tot register
 Fysiotherapeut met aantekening	Artikel 3 Wet BIG	Bachelor*	6	Erkende [†] post-HBO opleiding

* De minimale diplomagraad voor toegang tot de betreffende beroepsuitoefening en/of het betreffende register is weergegeven. Een hogere diplomagraad is ook mogelijk bij de betreffende beroepsuitoefening, zoals bijvoorbeeld geldt voor master-opgeleide fysiotherapeuten of fysiotherapeuten met een PhD.

† Conform 'Lijst erkende opleidingen toegang tot register' (besluit bestuur KNGF op zwaarwegend advies betreffende beroepsinhoudelijke vereniging).

^d Onder 'competenties' verstaan wij het samenhangend geheel van kennis, vaardigheden en attitudes.

^e Conform 'Lijst erkende opleidingen toegang tot register' (besluit bestuur KNGF op zwaarwegend advies betreffende beroepsinhoudelijke vereniging).

3.3 De verbijzonderd fysiotherapeut

In het Reglement inzake verbijzonderingen binnen de fysiotherapie (KNGF, 2001) staat: "een verbijzonderd fysiotherapeut heeft een speciale, genormeerde, herkenbare en overdraagbare bekwaamheid en benaderingsmethode". Deze is doelgericht ontwikkeld ten behoeve van specifieke patiënten-/cliëntencategorieën, gekenmerkt door medische en/of maatschappelijke indicaties. De verbijzonderd fysiotherapeut beschikt dan ook over specifieke competenties die nodig zijn om te kunnen werken met patiënten met een specifieke aandoening, uit een specifieke doelgroep of in een specifieke context. Deze competenties^f zijn aanvullend op wat tijdens de initiële opleiding is verworven. De specifieke competenties van de verbijzonderd fysiotherapeut staan beschreven in de betreffende Beroepsprofielen. Deze sluiten aan op het Beroepsprofiel Fysiotherapeut (zie tabel 4).

Tabel 4 Verbijzonderingen en deelregisters (KNGF, 2018a)

Manueeltherapeut	Geriatricfysiotherapeut	Orofaciaal fysiotherapeut
Kinderfysiotherapeut	Bekkenfysiotherapeut	Oncologiefysiotherapeut
Sportfysiotherapeut	Psychosomatisch fysiotherapeut	Hart, - Vaat- en Longfysiotherapeut

Voor meer informatie: zie Toelichting 9.

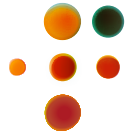
Tabel 5 Opleidingseisen voor toegang tot verbijzonderd fysiotherapeut

Beroeps- uitoefening	Wettelijk kader	Minimale diplomagraad toegang**	EQF-niveau van diplomagraad (minimaal)	Opleiding voor toegang tot register
 Verbijzonderd fysiotherapeut	Artikel 3 Wet BIG	Master**	7	Erkende ⁺ master opleiding

** Per 1 januari 2015 is een diploma van een masteropleiding nodig voor toegang tot deelregisters van verbijzonderd fysiotherapeut. Voor 1 januari 2015 was er geen masterdiploma nodig voor toegang. Een eventuele master-eis voor herregistratie in deelregisters, wordt bepaald door de betreffende beroepsinhoudelijke vereniging

⁺ Conform 'Lijst erkende opleidingen toegang tot register' (besluit bestuur KNGF op zwaarwegend advies betreffende beroepsinhoudelijke vereniging).

^f Onder 'competenties' verstaan wij het samenhangend geheel van kennis, vaardigheden en attitudes.

De kwaliteitsregisters waaronder de verbijzonderd fysiotherapeuten vallen, zijn de deelregisters van het KRF NL. Deze registers zijn, onder de vlag van KRF NL, ingesteld door beroepsinhoudelijke verenigingen (BI's). Voor toegang tot de deelregisters van KRF NL is het volgen van een aanvullende erkende masteropleiding noodzakelijk. In deze masteropleiding komen zowel generieke mastercompetenties aan bod als beroepsspecifieke competenties die horen bij de betreffende verbijzondering. Het gaat om NVAO-geaccrediteerde masteropleidingen, die veelal parttime worden aangeboden en gemiddeld twee tot drie jaar duren. Het zijn opleidingen op EQF-niveau 7 (zie tabel 5).

3.4 Een overzicht van de beroepsuitoefeningen

Tabel 6 is een schematische weergave van de drie genoemde beroepsuitoefeningen binnen de fysiotherapie, inclusief de opleidingseisen voor toegang tot deze beroepsuitoefeningen.

Tabel 6 Opleidingseisen voor toegang tot beroepsuitoefeningen

Beroepsuitoefening	 Fysiotherapeut	 Fysiotherapeut met aantekening	 Verbijzonderd fysiotherapeut
Minimale* diplomagraad toegang**	Bachelor*	Bachelor*	Master**
EQF-niveau van diplomagraad (minimaal)	6	6	7
Opleiding voor toegang tot register	Bachelor, conform eisen BIG	Erkende [†] post-HBO opleiding	Erkende [†] master opleiding
Wettelijk kader	Artikel 3 Wet BIG		

* De minimale diplomagraad voor toegang tot de betreffende beroepsuitoefening en/of het betreffende register is weergegeven. Een hogere diplomagraad is ook mogelijk bij de betreffende beroepsuitoefening, zoals bijvoorbeeld geldt voor master-opgeleide fysiotherapeuten of fysiotherapeuten met een PhD.

** Per 1 januari 2015 is een diploma van een masteropleiding nodig voor toegang tot deelregisters van verbijzonderd fysiotherapeut. Voor 1 januari 2015 was er geen masterdiploma nodig voor toegang. Een eventuele master-eis voor herregistratie in deelregisters, wordt bepaald door de betreffende beroepsinhoudelijke vereniging.

† Conform 'Lijst erkende opleidingen toegang tot register' (besluit bestuur KNGF op zwaarwegend advies betreffende beroepsinhoudelijke vereniging).

4 Het vakgebied fysiotherapie en de maatschappelijke context

Veranderingen en ontwikkelingen om ons heen hebben invloed op het vakgebied van de fysiotherapie. Het vakgebied fysiotherapie is niet los te zien van de (maatschappelijke) context. Er is een continue wisselwerking tussen deze context, het vakgebied fysiotherapie, fysiotherapeuten en andere (zorg)professionals. In dit hoofdstuk worden functies/beroepen benoemd die een bijdrage leveren aan (de ontwikkeling van) het vakgebied fysiotherapie. Met welke (zorg)professionals werkt de fysiotherapeut samen in de context? En welke bijdrage kunnen fysiotherapeuten (deels) buiten het vakgebied leveren?

4.1 Fysiotherapeuten die (deels) buiten het vakgebied fysiotherapie werken

Met de uitoefening van het beroep van fysiotherapeut, zet de fysiotherapeut zijn/haar fysiotherapeutische competenties (kennis, vaardigheden en attitude) in binnen het vakgebied fysiotherapie^g. De fysiotherapeut kan er ook voor kiezen deze competenties in te zetten buiten het vakgebied fysiotherapie, bijvoorbeeld door een bijdrage te leveren aan bredere (zorg)vraagstukken in de maatschappij. Het gaat dan bijvoorbeeld om de fysiotherapeut die (ook):

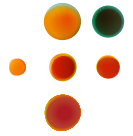
- werkt binnen de preventieve bedrijfsgezondheidszorg;
- als leefstijlcoach werkt;
- beweegadvies geeft aan seniorenverenigingen;
- op sportclubs de coaches adviseert over trainingsleer en blessurepreventie;
- bij sportevenementen de EHBO verzorgt of ondersteunt;
- sporttesten uitvoert bij sportverenigingen.

Fysiotherapeuten die (deels) buiten het vakgebied werken, hebben de mogelijkheid meerdere functies te combineren (zie figuur 1). Het is dan belangrijk om duidelijk te communiceren, zodat patiënten weten vanuit welke functie de fysiotherapeut handelt of diensten uitvoert. Bij fysiotherapeuten die buiten het vakgebied werkzaam zijn, bepaalt de mate waarin zij fysiotherapeutische handelingen uitvoeren en/of werken als fysiotherapeut of zij de beschermde titel van fysiotherapeut mogen houden (zie ook wetgeving BIG).

4.2 Functies/beroepen die een bijdrage leveren aan (de ontwikkeling van) het vakgebied fysiotherapie

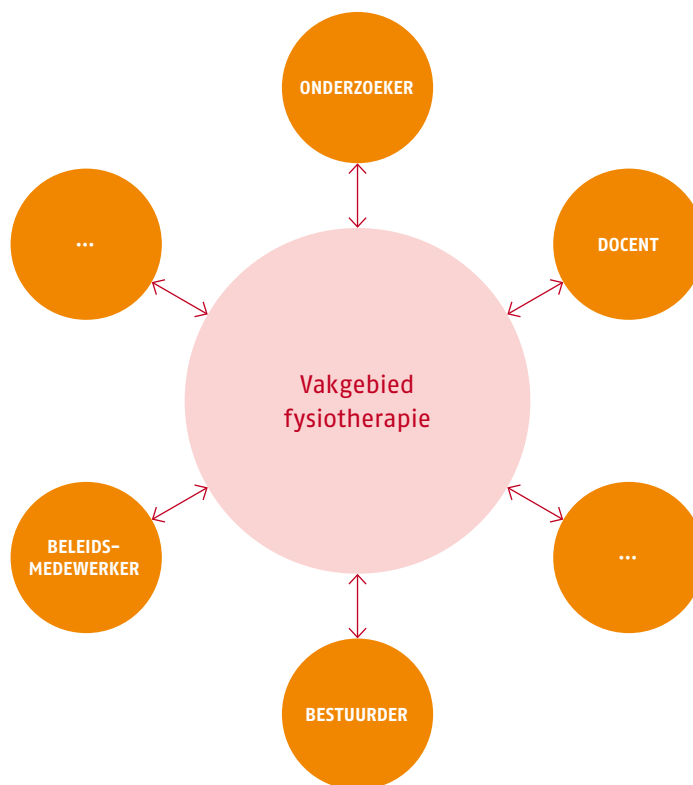
Fysiotherapeuten kunnen zich ook ontwikkelen in taken en functies die niet primair bij het beroep van fysiotherapeut horen (zie figuur 1). Zij kunnen bijvoorbeeld een bijdrage leveren aan het vakgebied als onderzoeker, beleidsmedewerker, bestuurder of docent. Ook andere professionals

^f De competenties van de fysiotherapeut en beschrijving van het vakgebied zijn te vinden in het Beroepsprofiel Fysiotherapeut.

kunnen deze functies of taken uitvoeren, bijvoorbeeld niet-praktiserend fysiotherapeuten of professionals met een andere (zorg)achtergrond. Iedereen levert op zijn eigen manier een bijdrage aan het vakgebied fysiotherapie. De verschillende functies sluiten elkaar niet uit. Daardoor is het mogelijk een of meerdere functies naast elkaar te hebben. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer iemand deels als fysiotherapeut in de praktijk werkt en deels als docent aan een hogeschool of universiteit. Ook bestaan er veelvoorkomende combinaties van onderwijs- en onderzoekstaken, zoals bij docent-onderzoekers en onderzoeker-docenten, lectoren en hoogleraren. De titels 'lector' (hogeschool) en 'hoogleraar' (universiteit) zijn beschermd binnen het hoger onderwijs.

Figuur 1 Functies/beroepen die een bijdrage leveren aan het vakgebied fysiotherapie

4.3 De context rondom het vakgebied fysiotherapie

Zoals ook in de visie Vertrouwen in Beweging (KNGF, 2018b) is te lezen, ontwikkelt de zorgverlening aan en ondersteuning van zorgvragers zich steeds meer naar een samenspel tussen de zorgvrager, zijn directe omgeving, informele ondersteuning (mantelzorgers) en verschillende professionele zorgverleners. Het werk van de fysiotherapeut vindt dicht bij en samen met de patiënt plaats. Diverse zorgprofessionals raken met hun vakgebied aan het vakgebied fysiotherapie. Denk bijvoorbeeld aan de oefentherapeut of de ergotherapeut. Om goed te kunnen samenwerken, is het belangrijk om van elkaar te weten wat ieders vakgebied inhoudt. Het vakgebied fysiotherapie is beschreven in het Beroepsprofiel Fysiotherapeut.

5 Ontwikkelingen

In de vorige hoofdstukken zijn de beroepsuitoefeningen van de fysiotherapeut beschreven, evenals de (steeds veranderende) context van het vakgebied fysiotherapie en het bredere (zorg) landschap waarin dit vakgebied is gepositioneerd. Dit hoofdstuk gaat in op de ontwikkelingen die zijn genoemd in het ontwikkeltraject van de Beroepskolom en die in de toekomst mogelijk impact krijgen op de Beroepskolom. Ten tijde van het schrijven van deze Beroepskolom is deze impact nog niet eenduidig te bepalen.

5.1 Ontwikkeling in specialisaties

Drie beroepsinhoudelijke verenigingen oriënteren zich momenteel op een eventuele registratie als artikel 14-specialisme beroep in de Wet BIG voor hun verbijzondering. Geregistreerde (gespecialiseerde) professionals in artikel 14 moeten ook een geldige registratie hebben in artikel 3. Een artikel 14 BIG-register is een publiekrechtelijk register (ingesteld door de overheid) dat door de beroepsvereniging (private partij) wordt beheerd, met een zogenaamde 'verlengde arm-constructie'. Hierbij krijgt het College KRF NL de normerende rol namens de overheid en wordt een zelfstandig bestuursorgaan opgericht, waar de uitvoeringsorganisatie wordt ondergebracht. Het KNGF is in 2016 een traject gestart om voor drie verbijzonderingen (kinder-, manuele- en bekkenfysiotherapie) een aanvraag te doen voor een artikel 14 Wet BIG-erkenning als fysiotherapeutisch specialist. De belangrijkste doelstellingen van dit traject zijn:

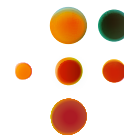
- De mogelijkheid krijgen om de kwaliteit van deze fysiotherapeuten te borgen in een wettelijk register;
- Een wettelijk beschermde titel krijgen voor deze gespecialiseerde fysiotherapeuten.

De regulering van nieuwe beroepen in BIG is momenteel een onderdeel van het traject Toekomstbestendig BIG.

5.2 Bachelor-master niveau

Een van de conclusies van het visietraject 'Vertrouwen in Beweging' (KNGF, 2018b) is dat een (hbo) bacheloropleiding toegang blijft geven tot het beroep van fysiotherapeut. Bacheloropgeleide fysiotherapeuten en masteropgeleide fysiotherapeuten spelen beiden een belangrijke rol binnen het vakgebied. Zoals in het visiedocument Vertrouwen in Beweging beschreven, is het noodzakelijk dat een fysiotherapeut – ongeacht het niveau van de opleiding (bachelor of master) – zich voortdurend bewust is van de waarde van de eigen ontwikkeling. Om de breedte en diversiteit van het vak te kunnen omvatten, is variëteit in expertise en bekwaamheid tussen fysiotherapeuten noodzakelijk. In een masteropleiding ontwikkelen fysiotherapeuten meer gespecialiseerde kennis en vaardigheden (Commissie, 2018). Ze zijn meer opgeleid om een bijdrage te leveren aan ontwikkelvraagstukken van het beroep en de beroepsgroep.

Al vele jaren zijn er fysiotherapeuten die na hun bacheloropleiding een masteropleiding volgen. Dit gebeurde in eerste instantie meestal aan universiteiten. De laatste jaren stimuleert het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap ook de doorstroom van bacheloropleidingen naar masteropleidingen op hbo-instellingen. Dit doen zij onder andere door een aantal nieuwe (hbo) masteropleidingen te bekostigen. Meestal zijn dit NVAO-geaccrediteerde masteropleidingen met een generiek karakter, die niet opleiden tot een erkende verbijzondering. De voorheen post-hbo-opleidingen tot verbijzonderd fysiotherapeut zijn ook verder ontwikkeld naar masterniveau. Sinds 2015 is voor toegang tot de deelregisters van verbijzonderd fysiotherapeuten een erkend diploma op masterniveau verplicht. Binnen de fysiotherapie zijn er meer (specifieke) klinisch georiënteerde masters en meer generieke fysiotherapie masters. Bij deze laatstgenoemde masters staat het verder ontwikkelen van meer (generalistische) fysiotherapeutische competenties en/of voor onderzoek en innovatie vereiste gespecialiseerde probleemoplossende competenties centraal.

Door beide ontwikkelingen zien we een steeds grotere groep fysiotherapeuten doorstromen naar een masterniveau. Deze ontwikkeling zien we bij de totale groep fysiotherapeuten en nog sterker bij de verbijzonderd fysiotherapeuten.

Voor meer inzicht in de bijbehorende cijfers: zie Toelichting 4, onderdeel Diversiteit van het vakgebied fysiotherapie.

5.3 Flexibilisering onderwijs

De diversiteit van de leerroutes binnen het onderwijs en daarmee ook binnen de fysiotherapie opleidingen neemt toe. Momenteel loopt vanuit het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap een aantal pilots tot flexibilisering van het onderwijs. Met de flexibilisering van het onderwijs wordt ernaar gestreefd om persoonlijke leerroutes te kunnen samenstellen en te werken met validering van leeruitkomsten die iemand (door middel van werkervaring/andere opleiding) al beheerst. Voor de fysiotherapie kan dit betekenen dat de (zij-)instroom meer divers wordt. Anderzijds biedt het ook voor (werkende) fysiotherapeuten mogelijkheden om (sneller/makkelijker) opleidingen te kunnen volgen. De overheid onderzoekt de uitkomsten van deze experimenten en neemt op basis daarvan besluiten. De basiseisen voor toegang tot het beroep van de fysiotherapeut en de formele beroepsuitoefeningen veranderen niet.

5.4 Taakherschikking en taakdelegatie

Het beroep van de fysiotherapeut en het vakgebied fysiotherapie zijn in ontwikkeling. Nieuwe inzichten en innovaties leiden mogelijk tot een aanpassing van de inhoud van het beroep. Dit is natuurlijk niet nieuw; zo is bijvoorbeeld sinds 1 januari 2006 de directe toegang tot de fysiotherapeut ingevoerd.

Hierna worden eerst de termen taakherschikking en taakdelegatie uitgelegd, daarna de relevantie hiervan voor de fysiotherapie met enkele voorbeelden.

In de Beweging van de Juiste Zorg Op de Juiste Plek (Taskforce Zorg op de Juiste Plek, 2018) is **taakherschikking** een belangrijk onderdeel om te komen tot doelmatige en kwalitatief hoge zorg. Bij taakherschikking gaat het om het structureel herverdelen van taken inclusief verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen de verschillende beroepen (RVZ, 2002).

Bij **taakdelegatie** gaat het, in het algemeen, om het overdragen van de uitvoering van een taak aan lager opgeleiden, waarbij degene die delegeert zelf de eindverantwoordelijkheid van de taak houdt. Taken worden dan bijvoorbeeld in een 'verlengde arm-constructie' uitgevoerd (Nivel, 2020). Binnen het begrip taakdelegatie wordt ook wel onderscheid gemaakt in:

Verticale substitutie: hierbij verschuift werk/zorg van een hoger naar lager opgeleide zorgprofessional of andere professionals in het publieke domein. Er wordt (een deel van de) zorg vervangen door andere zorg, maar de functie van die zorg blijft behouden. Dit geeft hetzelfde resultaat tegen lagere kosten. Hierbij speelt ook het verlichten van de werkdruk van hoger opgeleide professionals een rol;

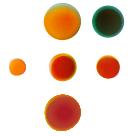
Horizontale substitutie: hierbij verschuift werk tussen professionals van hetzelfde opleidingsniveau qua setting (bijvoorbeeld van de medisch specialistische zorg van de tweede lijn naar de huisarts in de eerste lijn). Het gaat hierbij om een efficiëntere verdeling van zorgtaken, betere samenwerking tussen sectoren en kostenbeheersing op systeemniveau.

Taakdelegatie gaat soms vooraf aan taakherschikking wanneer de wettelijke bevoegdheden van een beroepsgroep moeten worden uitgebreid. Bij taakherschikking speelt wet- en regelgeving een belangrijke rol.

Er zijn taken die buiten de **wettelijke kaders van de fysiotherapeut** liggen. Denk daarbij aan voorbehouden handelingen zoals het voorschrijven van medicijnen op recept en injecteren. Deze handelingen zijn wettelijk voorbehouden aan andere beroepsgroepen, zie artikel 36 wet BIG. Binnen de wettelijke kaders van de fysiotherapeut kunnen extra taken bij de fysiotherapeut komen te liggen. Zo is er geen wettelijke belemmering voor fysiotherapeuten om door te verwijzen naar medisch specialisten. Dit geldt voor bepaalde aandoeningen en moet plaatsvinden in goede afstemming met de betrokken partijen (fysiotherapeut, huisarts, medisch specialist en zorgverzekeraar) (Algemeen overleg Pakketbeheer, 2019).

Een voorbeeld van de verplaatsing van taken tussen zorgprofessionals onderling is de verschuiving van taken van orthopeden naar fysiotherapeuten bij artrose. Vanuit de Bestuurlijke Afspraken paramedische zorg is een traject gestart dat zich richt op directe verwijzing door de fysiotherapeut (verwijzing naar de medisch specialist en aanvraag beeldvormende diagnostiek). Hierbij is (in pilots) aandacht voor de deskundigheid van fysiotherapeuten die nodig is bij de uitvoering. Afhankelijk van de uitkomsten van dergelijke trajecten volgt een advies of aanvullende (verplichte) scholingsactiviteiten voor fysiotherapeuten al dan niet noodzakelijk zijn.

Een taakherschikking kan een **taakverruiming** (van het takenpakket) betekenen voor een fysiotherapeut. Deze verruiming kan bijvoorbeeld ook de beslissingsbevoegdheid veranderen.

5.5 Zorg in samenwerking met en dicht bij de patiënt

Zoals in de visie Vertrouwen in Beweging (KNGF, 2018b) benoemd, is de verwachting dat gezondheidszorg, welzijn en ondersteuning in 2025 geïntegreerd plaatsvinden. In samenwerking met en dicht bij de zorgvrager. Hiermee wordt de kwaliteit van zorg verbeterd en vermindert de groei van zorgkosten.

Voor fysiotherapeuten is het belangrijk dat fysiotherapie breed vertegenwoordigd is en deel uitmaakt van de primaire kring van zorgverleners in de eerste lijn (naast huisartsen). In deze kring is het belangrijk dat duidelijk is welke beroepsuitoefeningen de fysiotherapie kent zodat de juiste zorg op de juiste plek gerealiseerd wordt. Fysiotherapeuten moeten goed in staat zijn om samen te werken (zowel interprofessioneel als binnen de fysiotherapie) en door te verwijzen. Bij het doorverwijzen is het belangrijk de (grenzen van de) eigen bekwaamheden te kennen en goed op de hoogte te zijn van de kennis, vaardigheden en bekwaamheden van collega's binnen de fysiotherapie en andere zorgverleners. Dit maakt de vertegenwoordiging in de integrale context gemakkelijker.

Om zo goed mogelijk integrale zorg te leveren, ontstaan samenwerkingsstructuren zoals samenwerkingsverbanden, netwerken en netwerkorganisaties.

Toelichting

1

Kader project Herijking Beroepskolom

In het najaar van 2018 is op de ALV het visiedocument 'Vertrouwen in Beweging' (KNGF, 2018b) vastgesteld. Om deze visie te realiseren, is in het voorjaar van 2019 een meerjarenplan opgesteld. Op basis van de in de visie geformuleerde uitgangspunten startte in 2019 een aantal projecten. Een van deze projecten is de Herijking van de Beroepskolom. Resultaat van dit project is het document 'De Beroepskolom'.

De ontwikkelingen zoals samengevat in de visie Vertrouwen in Beweging (KNGF, 2018b) onderschrijven de noodzaak voor een fysiotherapeut om voortdurend aandacht te besteden aan zijn eigen ontwikkeling. De fysiotherapeut heeft – onafhankelijk van opleiding (bachelor, master, PhD) – gedurende zijn hele carrière oog voor samenwerking, innovaties en onderzoek. Om dit te realiseren, ontwikkelt een fysiotherapeut zich op basis van opleiding, scholing en ervaringsopbouw in mate van bekwaamheid op deelgebieden van het vak. Het is van belang om deze expertise en uitvoeringsbekwaamheid zo inzichtelijk mogelijk te maken voor de zorgvrager, beroepsgroep en andere professionals en te zorgen dat de expertise en uitvoeringsbekwaamheid aansluiten bij de (lokale en/of regionale) ontwikkelingen in de toekomstige zorgvraag. Een heldere, herijkte structuur van de Beroepskolom en daarvan afgeleide Beroepsprofielen vormen hiervoor de basis.

Sinds de formulering van de visie Vertrouwen in Beweging sluiten de niveaus uit de Visie op de Beroepskolom 2010 (KNGF, 2010) niet (meer) aan. Het belangrijkste verschil tussen de Visie op de Beroepskolom van 2010 en de geformuleerde visie Vertrouwen in Beweging is dat de functie ondersteuner is losgelaten. De algemeen fysiotherapeut blijft op EQF niveau 6 en de verbijzonderingen blijven op EQF niveau 7. Beroepen die een bijdrage leveren aan het vakgebied zijn apart beschreven.

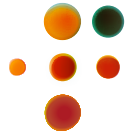
2

Procesbeschrijving

In het Uitvoeringsplan visie 2025 (KNGF, 2019c) is de volgende doelstelling voor het project Herijking Beroepskolom geformuleerd: *Het ontwikkelen van een heldere structuur in de Beroepskolom in de breedte en de diepte inclusief verbinding met regulier onderwijs en continue kennisontwikkeling.* In 2019 is gestart met activiteiten om deze doelstelling te behalen. Tijdens de Algemene Ledenvergadering op 9 juni 2021 wordt de herijkte Beroepskolom voorgelegd aan de leden van het KNGF. In deze paragraaf is beschreven welke activiteiten zijn uitgevoerd.

Vorbereidende activiteiten

Ter voorbereiding op de herijking is gestart met het maken van een vergelijking tussen de Visie op de Beroepskolom 2010 (KNGF, 2010) en de visie Vertrouwen in Beweging (KNGF, 2018b). Vervolgens vond een oriëntatie bij andere beroepsgroepen plaats. Ook andere beroepsgroepen hebben een

schets van de diverse beroepsuitoefeningen en de bijbehorende opleidingen. Daarnaast zijn door middel van interviews met betrokkenen rondom de beweging Beroep en Opleiding suggesties, beelden en aandachtspunten opgehaald. Onder de betrokkenen waren onder andere bestuurders van de beroepsinhoudelijke verenigingen, auteurs van eerdere Beroepsprofielen en leden van de Commissie van Advies Beroepsprofielen. Op basis van de verworven informatie is een eerste schets van de Beroepskolom gemaakt door een interne projectgroep met ondersteuning van onderwijskundigen.

Betrokkenheid beroepsgroep

Afgevaardigden van diverse interne gremia binnen de beroepsgroep zijn actief betrokken geweest. Zij hebben in alle fasen van het traject een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de voorliggende Beroepskolom. Het betreft hier onder andere afgevaardigden vanuit opleidingen (bachelor en masteropleidingen), beroepsinhoudelijke verenigingen, het Wetenschappelijk College Fysiotherapie, lectoren en hoogleraren en de ethiekcommissie KNGF. Tijdens vijf themabijeenkomsten in de periode najaar 2019 tot en met januari 2021 zijn de conclusies uit de visie Vertrouwen in Beweging verder uitgewerkt, nieuwe schetsen behandeld en discussiepunten geformuleerd en besproken. Dit waren fysieke en digitale bijeenkomsten met actieve werkvormen met circa 25-30 deelnemers. De afgevaardigden van de gremia zijn ook uitgenodigd om schriftelijk reactie te geven op de conceptdocumenten. Daarnaast zijn de vanuit de themabijeenkomsten aangescherpte schetsen en discussiepunten getoetst door geïnteresseerden vanuit de gehele fysiotherapie. Dit gebeurde tijdens twee KNGF Community-bijeenkomsten in 2019 en 2020.

Betrokkenen bij Beweging in beroep en opleiding

Afgevaardigden namens de beroepsinhoudelijke verenigingen:

- Nederlandse Vereniging van Fysiotherapeuten voor Verstandelijk Gehandicapten (NVFVG)
- Nederlandse Vereniging van Revalidatie Fysiotherapeuten (NVRF)
- Nederlandse Vereniging voor Bedrijfs- en Arbeidsfysiotherapeuten (NVBF)
- Nederlandse Vereniging voor Bekkenfysiotherapie (NVFB)
- Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie binnen de Lymfologie en Oncologie (NVFL)
- Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie in de Geriatrie (NVFG)
- Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie in de Sportgezondheidszorg (NVFS)
- Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie volgens de Psychosomatiek (NFP)
- Nederlandse Vereniging voor Kinderfysiotherapie (NVFK)
- Nederlandse Vereniging voor Manuele Therapie (NVMT)
- Nederlandse Vereniging voor Orofaciale Fysiotherapie (NVOF)
- Nederlandse Vereniging voor Ziekenhuis Fysiotherapie (NVZF)
- Vereniging voor Hart-, Vaat- en Longfysiotherapie (VHVL)

Afgevaardigden namens:

- Werkveld fysiotherapie
- StudieRichtingsOverleg Fysiotherapie (SROF)
- Dutch Educational Network Masters of Physiotherapy (DEMP)
- Wetenschappelijk College Fysiotherapie (WCF)
- Regiegroep visie Vertrouwen in Beweging
- Hoogleraren en lectoren
- Commissie van Advies Beroepsprofielen
- Nederlands Paramedisch Instituut (NPi)
- KNGF Ethiekcommissie

Fysiotherapeuten en belangstellenden binnen de Community-bijeenkomsten van het KNGF

Projectgroep KNGF

- W. (Wilma) Hooijman MSc Senior beleidsmedewerker Beroep en Opleiding, afdeling Kwaliteitsbeleid, KNGF
- Y. (Yvonne) Kappe MSc Adviseur beroepsinhoudelijke verenigingen, afdeling Kwaliteitsbeleid, KNGF
- S. (Stein) van den Heuvel MSc Medior beleidsmedewerker, afdeling Kwaliteitsbeleid, KNGF
- L. (Linda) van Pelt Msc Onderwijskundig adviseur, EMC Performance

Visie Vertrouwen in Beweging

In de visie Vertrouwen in Beweging (KNGF, 2018b) is de kern van het vak beschreven. Vertrouwen in beweging staat centraal. Voor de fysiotherapeut betekent dit, in 2025:

- De fysiotherapeut is wendbaar binnen het snel veranderende zorglandschap en ontwikkelt en ontplooit zich continu;
- De bijdrage van fysiotherapie aan bewegend functioneren om te kunnen participeren is zichtbaar en toetsbaar;
- De fysiotherapie is initiërend en verbindend in de optimalisatie van samenwerking;
- De fysiotherapie maakt zich sterk voor realisatie en implementatie van innovaties in de praktijk en organisatie;
- De fysiotherapie werkt actief aan gezondheidsbevordering;
- De fysiotherapie trekt gezamenlijk op in het realiseren van de ambities;
- Clustering van specialisaties zorgt voor een heldere positionering richting zorgvragers, zorgveld, onderwijs en onderzoek.

Historie en kengetallen fysiotherapie

Historie

Sinds 1965 is er officieel sprake van fysiotherapie. In dat jaar kwam het Fysiotherapeutenbesluit tot stand in het kader van de Wet op de Paramedische Beroepen uit 1963. Daarmee werd geregeld dat de heilgymnastiek, de massage en de fysische therapie tot het vakgebied van de fysiotherapie worden gerekend. Vier jaar later, in 1969, studeerden de eerste fysiotherapeuten af. De fysiotherapeuten vormden de eerste paramedische beroepsgroep die onder de Wet op de Paramedische Beroepen viel. Deze wet kende een systeem van beroepsbescherming. Dit werd in 1993, met de invoering van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (BIG) (*Wet BIG, 1993*), vervangen door een systeem van titelbescherming. De behoefte aan publiekrechtelijk tuchtrecht voor fysiotherapeuten was in verband met de kwetsbare patient-therapeut relatie. De professionalisering van het vakgebied vereiste een specifieke aanpak van sommige aandoeningen en bevolkingsgroepen. Dit was een reactie op groeiend inzicht in de verschillende aandoeningen van het bewegingsapparaat. En het was eveneens een reactie op maatschappelijke veranderingen, zoals een veranderende demografische samenstelling van de bevolking. Al met al leidde dit tot de oprichting van dertien beroepsinhoudelijke verenigingen en acht verbijzonderingen.

Een belangrijk onderdeel van de professionalisering van de beroepsgroep was de invoering van een kwaliteitsregister. Het Centraal Kwaliteitsregister Fysiotherapie werd in 2020 vervangen door het Kwaliteitsregister Fysiotherapie NL (KNGF, 2018a). Dit register is opgesteld door het KNGF om een van de kerntaken uit te voeren: het bewaken en bevorderen van de kwaliteit van de beroepsuitoefening. Voor verbijzonderd fysiotherapeuten werd de registratie ingevoerd in 1998, voor algemeen fysiotherapeuten in 2000. De meest recente mijlpaal in de erkenning van de fysiotherapie als volwaardige professie in de gezondheidszorg is het instellen van de Directe Toegankelijkheid Fysiotherapie (DTF) per 1 januari 2006. Door de DTF hebben patiënten geen verwijzing van een huisarts of andere medisch specialist nodig voor een fysiotherapeutische behandeling.

Enkele kengetallen over fysiotherapie

In de afgelopen anderhalve eeuw heeft de fysiotherapie een belangrijke plek in de gezondheidszorg verworven. Fysiotherapeuten zijn een substantiële groep zorgverleners in Nederland. Het aantal BIG-geregistreerde zorgverleners is in de loop der tijd toegenomen. In Nederland staan begin 2021 ruim 36.000 fysiotherapeuten in het BIG-register geregistreerd als zijnde bevoegd om het beroep uit te oefenen (CIBG, 2021). Zij werken gemiddeld 0,74 fulltime eenheden (fte) (CBS, 2020). Inschrijving in een privaat kwaliteitsregister fysiotherapie is een 'vereiste' van zorgverzekeraars voor (nagenoeg) alle contracten.

Fysiotherapeuten zijn werkzaam in diverse settings, zoals de eerste lijn, een intramurale setting en de bedrijfsgezondheidszorg. Het aantal eerstelijns praktijken bedraagt circa 9.500 (KNGF, 2019b). In de Capaciteitsraming Fysiotherapie (Nivel, 2018) is in 2018 geprognosticeerd dat de capaciteit aan eerstelijns fysiotherapeuten de komende tien à twintig jaar met 1% per jaar zal toenemen: van 28.000 fulltime eenheden (fte) in 2017 naar meer dan 34.000 fte in 2037. Uit CBS-cijfers (CBS, 2020) blijkt dat fysiotherapeuten in loondienst gemiddeld 0,74 fte werken.

Toelichting

Het aantal vrouwen dat werkt als fysiotherapeut is iets groter dan het aantal mannen. Het percentage vrouwen onder de werkzame fysiotherapeuten dat staat ingeschreven in het KRF NL bedraagt 60%, het percentage mannen 40 (Vektis, 2017). Tabel 7 laat de leeftijdsopbouw van fysiotherapeuten in 2019 zien. 69% van de fysiotherapeuten is jonger dan 50 jaar (CIBG, 2021).

Tabel 7 Leeftijdsopbouw fysiotherapeuten in 2021 (CIBG, 2021)

Leeftijd	< 30	30-39	40-49	50-59	60-70	70 >
Aantal	7924	11050	6090	6009	5094	274
Percentage	21,7	30,3	16,7	16,5	14	0,8

Diversiteit van het vakgebied fysiotherapie

In 2020 staat 36% van de fysiotherapeuten zowel geregistreerd in het Basisregister Algemeen fysiotherapeut van KRF NL als in een van de acht deelregisters van KRF NL. Ook staat 8% van de fysiotherapeuten ingeschreven in een van de twee aantekeningenregisters van het KRF NL (oedeem- en arbeidsfysiotherapeuten). Fysiotherapeuten kunnen ook in meerdere registers (KNGF, 2019a) ingeschreven staan (zie tabel 8).

Tabel 8 Fysiotherapeuten ingeschreven in een deel- of aantekeningenregister KRF NL*

Deelregister- of aantekeningenregister	Percentage Fysiotherapeuten
Manueeltherapeut	37,4
Oedeemfysiotherapeut	17,2
Kinderfysiotherapeut	16,6
Geriatricfysiotherapeut	9,1
Sportfysiotherapeut	6,5
Bekkenfysiotherapeut	5,9
Psychosomatisch Fysiotherapeut	4,4
Orofaciaal Fysiotherapeut	1,3
Arbeidsfysiotherapeut	1,1
Oncologiefysiotherapeut	0,5

* Percentage fysiotherapeuten ingeschreven in een deel- of aantekeningenregister KRF NL t.o.v. het totaal aantal verbijzonderde fysiotherapeuten en fysiotherapeuten met een aantekening (peildatum januari 2020)

Van de fysiotherapeuten die alleen staan ingeschreven in het Basisregister is 22% master opgeleid. Gemiddeld heeft 55% van de verbijzonderd fysiotherapeuten in het KRF NL een masteropleiding afgerond. Het aantal masteropgeleide fysiotherapeuten is de afgelopen jaren sterk gegroeid. In 2014 waren er circa 2.300 master opgeleide fysiotherapeuten; in 2020 bijna 6.000 (KNGF, 2019a). Naar verwachting zal het aantal hooggekwalificeerde fysiotherapeuten dat op masterniveau is opgeleid de komende jaren nog verder toenemen.

5

Diplomagraad fysiotherapeut

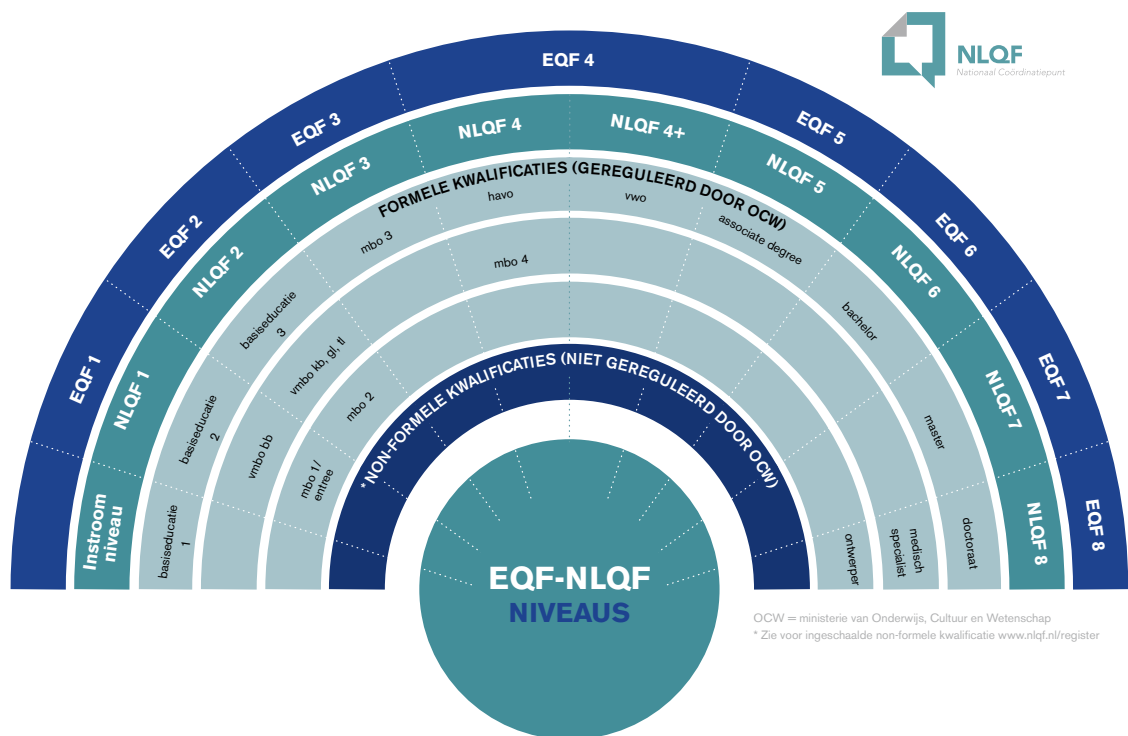
De graadtitel bachelor (BSc) wordt verleend aan degene die in het hoger beroepsonderwijs/wetenschappelijk onderwijs met goed gevolg het afsluitend examen van een bacheloropleiding fysiotherapie heeft afgelegd. De graadtitel master (MSc) wordt verleend aan degene die in het hoger beroepsonderwijs/wetenschappelijk onderwijs het afsluitende examen van een masteropleiding of een post-initiële masteropleiding met positief resultaat heeft afgelegd als bedoeld in art.73b onderdeel a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Het betreft hierbij door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) geaccrediteerde bachelor- en masteropleidingen die in het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO) zijn geregistreerd.

6

Het European Qualifications Framework (EQF)

Het EQF beslaat het gehele onderwijssysteem en bestaat uit acht niveaus.

Figuur 2 Inschaling kwalificaties in NLQF en EQF

OCW = ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
* Zie voor ingeschaalde non-formele kwalificatie www.nlqf.nl/register

Toelichting

De hoogste niveaus zijn gebaseerd op de Dublin Descriptoren, die de eindniveaus van opleidingen in het Hoger Onderwijs beschrijven. Op elk niveau zijn kennis, vaardigheden en verantwoordelijkheid & zelfstandigheid beschreven.

Hieronder een kort overzicht van de EQF-niveaus 6, 7 en 8 (Commissie, 2018), relevant voor de Beroepskolom fysiotherapie.

Niveaus	Kennis	Vaardigheden	Verantwoordelijk en zelfstandigheid
6	Gevorderde kennis van een werk- of studiegebied met een kritisch inzicht in theorieën en beginselen.	Gevorderde vaardigheden, waarbij blijkt wordt gegeven van vakmanschap en innovatief vermogen om complexe en onvoorspelbare problemen in een gespecialiseerd werk- of studiegebied op te lossen.	Managen van complexe technische of beroepsactiviteiten of -projecten; de verantwoordelijkheid op zich nemen om in onvoorspelbare werk- of studiecontexten beslissingen te nemen; de verantwoordelijkheid op zich nemen om de professionele ontwikkeling van personen en groepen te managen.
7	Bijzonder gespecialiseerde kennis, die ten dele zeer geavanceerd is op een werk- of studiegebied, als basis voor originele ideeën en/of onderzoek kritisch bewustzijn van kennisproblemen op een vakgebied en op het raakvlak tussen verschillende vakgebieden.	Voor onderzoek en/of innovatie vereiste gespecialiseerde probleemoplossende vaardigheden om nieuwe kennis en procedures te ontwikkelen en kennis uit verschillende vakgebieden te integreren.	Managen en transformeren van complexe en onvoorspelbare werk- of studiecontexten die nieuwe strategische benaderingen vereisen; de verantwoordelijkheid op zich nemen om bij te dragen tot professionele kennis en manieren van werken en/of om de strategische prestaties van teams kritisch te bekijken.
8	De meest geavanceerde kennis op een werk- of studiegebied en op het raakvlak tussen verschillende vakgebieden.	De meest geavanceerde en gespecialiseerde vaardigheden en technieken, met inbegrip van synthese- en evaluatievaardigheden/-technieken, die vereist zijn om kritische problemen in onderzoek en/of innovatie op te lossen en bestaande kennis of professionele manieren van werken uit te breiden en opnieuw te definiëren.	Blijk geven van een grote mate van autoriteit, innovatie, autonomie, wetenschappelijke en professionele integriteit en aanhoudende betrokkenheid bij de ontwikkeling van baanbrekende ideeën of processen voor werk- of studiecontexten, met inbegrip van onderzoek.

Mogelijkheden tot professionele ontwikkeling

Georganiseerde leeractiviteiten

Binnen het pad van professionele ontwikkeling wordt vaak gekozen voor het volgen van (vervolg) opleidingen of voor andere georganiseerde leeractiviteiten ten behoeve van bij- en nascholing. Eerst wordt kort ingegaan op de (vervolg)opleidingen die fysiotherapeuten de mogelijkheid bieden tot doorstroom naar een hogere diplomagraad (opleidingen opgenomen in het CROHO-register) of die toegang bieden tot een deel/aantekeningenregister. Daarna wordt kort ingegaan op enkele andere formele leeractiviteiten ten behoeve van bij- en nascholing. Uitgangspunt is daarbij de professionele ontwikkeling na het volgen van de initiële opleiding tot fysiotherapeut.

Opleidingen tot doorstroom naar een hogere diplomagraad

Zoals in de opleidingskolom aangegeven kan een fysiotherapeut doorstromen van een bacheloropleiding naar een masteropleiding en naar een PhD-traject. Om door te stromen naar een hoger EQF-niveau is het noodzakelijk om een opleiding te volgen die door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) is geaccrediteerd en daarmee is opgenomen in het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO-register). Aan elk van deze opleidingen zijn een EQF-niveau en een diplomagraad gekoppeld. Een bachelor-opgeleide fysiotherapeut die een masteropleiding afrondt, ontvangt dus een diploma met een hogere graadtitel en daaraan gekoppeld een hoger EQF-niveau. Binnen de fysiotherapie zijn momenteel grofweg drie soorten masters te onderscheiden:

- (Specifieke) masters die opleiden tot verbijzonderd fysiotherapeut;
- Generieke (bekostigde) fysiotherapie masters;
- Algemene gezondheidszorg masters.

Opleidingen die toegang bieden tot een deel/aantekeningen register

Om toegang te krijgen tot deel/aantekeningenregisters zijn specifieke opleidingen erkend door het KNGF. Voor verbijzonderingen zijn dit CROHO-geregistreerde opleidingen die ook een andere diplomagraad hebben (master). Voor het aantekeningenregister zijn dit opleidingen die niet CROHO-geregistreerd zijn en geen hogere diplomagraad hebben. Een voorbeeld daarvan is de opleiding tot oedeemfysiotherapie. Deze opleiding biedt toegang tot het door het KNGF erkende aantekeningenregister oedeemfysiotherapie.

Bij- en nascholing

Ook naast het aanbod aan opleidingen is er een zeer groot en divers aanbod (zowel in onderwerp als in duur) aan georganiseerde leeractiviteiten voor fysiotherapeuten: cursussen, workshops, lezingen, e-learning, congressen et cetera. Fysiotherapeuten kunnen deze leeractiviteiten volgen om nieuwe en aanvullende competenties op te doen. Bij- en nascholing wordt gevolgd om op de hoogte te blijven van de (nieuwste) ontwikkelingen binnen het beroep, maar ook om te verdiepen in aandoeningen/specifieke doelgroepen. Een verschil ten opzichte van de eerder genoemde opleidingen is dat deze leeractiviteiten niet zijn geaccrediteerd door de NVAO en opgenomen in het CROHO. Er kan dus ook geen nieuwe diplomagraad mee behaald worden. Wel zijn aan veel van deze activiteiten accreditatiepunten voor kwaliteitsregisters verbonden zoals voor het KRF NL.

Ontwikkelen in/tijdens het werk

Een groot deel van de ontwikkeling van professionals gebeurt door doen en ervaren. Het opdoen van (werk)ervaring en het reflecteren op het eigen handelen is – naast (en in combinatie met) georganiseerde leeractiviteiten en leren van en met anderen – een belangrijk onderdeel van de ontwikkeling. De fysiotherapeut ontwikkelt zich in zijn/haar professie door veel patiënten te zien, vaker bepaalde doelgroepen of bepaalde aandoeningen te behandelen, in diverse contexten te werken en met andere professionals samen te werken. Meer patiënten zien en behandelen betekent frequent het klinische redeneerproces toepassen en fysiotherapeutische handelingen uitvoeren. Met het opbouwen van ervaring wordt het arsenaal van kennis en vaardigheden uitgebreid. Hierdoor ontstaat er meer routine. Deze routine biedt ruimte om breder te kijken en meer nieuwe en/of diepgaandere kennis en vaardigheden op te doen. Ook het doen van onderzoek en het meewerken aan innovaties zijn belangrijke voorbeelden van het ontwikkelen in en tijdens het werk. Om te voorkomen dat ervaring/routine leidt tot fouten en/of achterhaalde inzichten is het noodzakelijk om ervaring te (blijven) combineren met een kritische blik, (zelf)reflectie, het lezen van (wetenschappelijke) literatuur en het opdoen van nieuwe inzichten en ontwikkelen van competenties.

Leren van- en met anderen

Ontwikkelen in het werk gebeurt ook door bijvoorbeeld mee te kijken met collega's en andere professionals, feedback te geven en te ontvangen, te sparren en/of deel te nemen aan netwerken, community's of journal clubs, Het leren van en met anderen kan het ontwikkelen tijdens het werk verdiepen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan intercollegiaal overleg tussen fysiotherapeuten (IOF) en het gezamenlijk reflecteren op het handelen door bijvoorbeeld intervisie. Daarnaast zijn er diverse benchmark- en feedbacktools die binnen het beroep worden ingezet om gezamenlijk te leren en te reflecteren.

Overige registraties

Fysiotherapeuten hebben naast de BIG-registratie en KRF NL-registraties nog andere registers waarvoor zij zich kunnen registreren. De Stichting Keurmerk Fysiotherapie (SKF) voert een eigen kwaliteitsregister voor fysiotherapeuten en voor fysiotherapiepraktijken.

Er zijn er ook registers die zich multi- of monodisciplinair richten op een specifieke aandoening. Voorbeelden hiervan zijn netwerken zoals ParkinsonNet en Chronisch Zorgnet. Tot slot zijn er registers die zich richten op werkzaamheden deels binnen en deels buiten het vakgebied zoals het register voor de bedrijfsfysiotherapeut (Stichting Registratie Bedrijfsfysiotherapeuten).

Verbijzonderingen en aantekeningenregisters

Het Kwaliteitsregister Fysiotherapie bestaat sinds 1 januari 2013 uit negen deelregisters (verbijzonderingen) en sinds 1 juni 2008 uit twee aantekeningenregisters. Hierna volgt een overzicht van de negen verbijzonderingen (deelregisters) en de twee aantekeningenregisters, inclusief de datum van ingang.

Het KNGF onderscheidt de volgende verbijzonderingen en deelregisters (KNGF, 2018a):

- Manueeltherapeut (sinds 01-01-1998)
- Kinderfysiotherapeut (sinds 01-01-1998)
- Sportfysiotherapeut (sinds 01-01-1998)
- Geriatricfysiotherapeut (sinds 01-01-1998)
- Bekkenfysiotherapeut (sinds 01-01-2004)
- Psychosomatisch Fysiotherapeut (sinds 01-01-2006)
- Orofaciaal Fysiotherapeut (sinds 01-01-2011)
- Oncologiefysiotherapeut (sinds 01-01-2013)
- Hart, - Vaat- en Longfysiotherapeut (sinds 18-11-2020 verbijzondering, deelregister in oprichting)

Het KNGF onderscheidt de volgende aantekeningenregisters (KNGF, 2018a):

- Oedeemfysiotherapeut (sinds 01-01-2001)
- Arbeidsfysiotherapeut (sinds 01-06-2008)

Referenties

- CBS, 2020. *Medisch geschoolden; arbeidspositie, positie in de werkkring*. www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/81551NED
- CIBG, 2021. *BIG-register cijfers*. www.bigregister.nl/over-het-big-register/cijfers
- Commissie, E. 2018. *Het Europees kwalificatiekader: ondersteuning van leren, werken en grensoverschrijdende mobiliteit*. <https://doi.org/10.2767/750617>
- European Ministers of Education. (1999). *The Bologna Declaration*.
- KNGF, 2001. *Reglement inzake verbijzonderingen binnen de fysiotherapie*.
- KNGF, 2010. *Visie op de beroepskolom*.
- KNGF, 2018a. *KNGF-reglement "Kwaliteitsregister Fysiotherapie NL" (KRF NL)*. www.kngf.nl/binaries/content/assets/kngf/onbeveiligd/krf-nl/reglement-krf-nl
- KNGF, 2018b. *Vertrouwen in Beweging*. www.kngf.nl/binaries/content/assets/kngf/onbeveiligd/vak-en-kwaliteit/toekomstvisie-fysiotherapie-2025/uitvoeringsplan/kngf-visie-vertrouwen-in-beweging.pdf
- KNGF, 2019a. *Beleidsdocument Kwaliteitsregister Fysiotherapie NL, versie 9.0*. www.kngf.nl/binaries/content/assets/kngf/onbeveiligd/krf-nl/beleidsdocument-krf-nl
- KNGF, 2019b. *Fysiofacts*. www.kngf.nl/binaries/content/assets/kngf/onbeveiligd/over-kngf/kngf-fysiofacts.pdf
- KNGF, 2019c. *Uitvoeringsplan visie 2025*. www.kngf.nl/binaries/content/assets/kngf/onbeveiligd/vak-en-kwaliteit/toekomstvisie-fysiotherapie-2025/uitvoeringsplan/def-kngf-uitvoeringsplan.pdf
- Nivel, 2018. *Capaciteitsraming fysiotherapie: Een scenario-onderzoek naar de instroom in de bachelor-opleiding fysiotherapie in Nederland*. www.nivel.nl/nl/publicatie/capaciteitsraming-fysiotherapie-een-scenario-onderzoek-naar-de-instroom-de-bachelor
- Nivel, 2020. *Visies op taakherschikking. Een inventariserend onderzoek naar de diversiteit, kansen en belemmeringen van taakherschikking in Nederland*. www.nivel.nl/nl/publicatie/visies-op-taakherschikking-een-inventariserend-onderzoek-naar-de-diversiteit-kansen-en
- RVZ, 2002. *Taakherschikking in de gezondheidszorg*. www.raadrvs.nl/binaries/raadrvs/documenten/publicaties/2003/01/13/taakherschikking-in-de-gezondheidszorg/Advies_-_Taakherschikking_in_de_gezondheidszorg.pdf
- Taskforce Zorg op de Juiste Plek. (2018). *De juiste zorg op de juiste plek*. www.dejuitezorgopdejuisteplek.nl/uc/f77a003da010203e65200c75ca70253d78dcb0a13a7d700/Taskforce%20rapport%20JZJP.pdf
- Vektis, 2017. *Fysiotherapie*. www.zorgprismaopenbaar.nl/producten/zorg-dichtbij/fysiotherapie
- Algemeen overleg Pakketbeheer, (2019). www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2019A01499
- *Wet BIG*, 1993. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0006251/2020-03-19>

Colofon

© 2021 Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (KNGF)

Dit is een publicatie van het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (KNGF) en is digitaal toegankelijk via www.kngf.nl

Redactie en eindredactie: afdeling Kwaliteitsbeleid, Marketing en Communicatie, KNGF

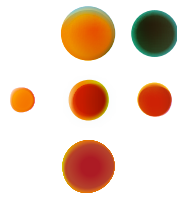
Creatief concept en vormgeving: C10 Ontwerp, Den Haag

Fotografie: Wiep van Apeldoorn

Drukwerk: Drukkerij De Gans, Amersfoort

Deze publicatie dient als volgt geciteerd te worden: KNGF Beroepskolom, Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (KNGF), Amersfoort, 2021.

Alle copyrightrechten voorbehouden. Uit deze publicatie kan vrijelijk worden geciteerd, mits met duidelijke en correcte bronvermelding.

KNGF, de fysiotherapeuten van Nederland